

Lezen om te schrijven

Vrijwel alle academische teksten zijn (mede) gebaseerd op literatuur. Dat betekent dat de schrijver werk van anderen gelezen heeft en elementen hiervan verwerkt in zijn/haar eigen tekst. Deze processen van *reading to write* blijken in de praktijk niet altijd efficiënt te verlopen. Gekende risico's zijn:

- veel meer lezen en verzamelen dan je nodig blijkt te hebben;
- literatuur veel gedetailleerder bestuderen dan nodig blijkt;
- literatuur veel uitgebreider samenvatten dan nodig blijkt;
- literatuur verzamelen en verwerken waar je moeilijk één verhaal van kunt maken;
- literatuur verwerken tot een opsomming van weetjes en/of citaten.

Hoofdstappen bij schrijven over literatuur zijn:

- 1 zoeken;
- 2 relevante artikelen/boeken selecteren;
- 3 relevante fragmenten selecteren;
- 4 relevante fragmenten lezen;
- 5 relevante fragmenten verwerken;
- 6 schriftelijk presenteren.

Belangrijk is om je te realiseren dat lezen in verschillende fases van academisch schrijven verschillende doelen heeft en daarom ook om een andere aanpak vraagt. Hieronder zijn een aantal veelvoorkomende mogelijkheden geschematiseerd.

Algemeen (zie ook hoofdstuk 6)

Altijd meteen goed vastleggen:

- je zoekproces (wanneer heb je gezocht, waar heb je gezocht, met welke zoektermen achtereenvolgens, met welk resultaat achtereenvolgens, ...);
- de bibliografische gegevens van de geraadpleegde bronnen. Noteer alle gegevens (auteurs met voorletters, jaar, enzovoort) die in jouw vakgebied in een literatuurlijst/bibliografie moeten worden opgenomen;
- de gegevens van geraadpleegde websites. Noteer altijd ook *wanneer* je de betreffende site geraadpleegd hebt;
- overige aantekeningen per bron. Denk hierbij aan:
 - thematisch geordende samenvattingen van relevante informatie (bijvoorbeeld onder kopjes als 'onderzoeksvraag', 'methode van onderzoek', 'resultaten en conclusies' of meer inhoudelijke kopjes als 'problemen in de eerste fase');
 - notities over wat je wilt gebruiken uit de bron, waar dat precies staat, waarvoor je de informatie wilt gebruiken, wat je mening is over de bron, enzovoort.

Het kan handig zijn om voor je aantekeningen een invulschema te maken met de informatie-categorieën die voor jou van belang zijn (ook wel *literatuurmatrix* genoemd).

FASE 1 Verkenning van een onderwerp (vergelijk hoofdstuk 1)

Algemeen doel: ontdekken wat er mogelijk is met je onderwerp

Doel: wat moet het opleveren?	Materiaal en aanpak
<ul style="list-style-type: none">▪ een beeld van de aspecten die aan een onderwerp vastzitten;▪ een beeld van wat er wel en niet onderzocht is over het onderwerp;▪ ideeën over wat interessante invalshoeken zijn van het onderwerp.	<ul style="list-style-type: none">▪ overzichtsboeken en -artikelen, <i>reviews</i>;▪ vooral inleidingen en samenvattingen bekijken▪ scannend lezen.

FASE 2 Een plan maken voor onderzoek en tekst (vergelijk hoofdstuk 2 tot en met 6)

Algemeen doel: onderzoeksvraag/-vragen preciseren en (kunnen) verantwoorden

Doel: wat moet het opleveren?	Materiaal en aanpak
<ul style="list-style-type: none">▪ een goede afbakening van het onderwerp;▪ zicht op de manier waarop het onderwerp is ingebed in je vakgebied(en): relatie met onderzoeksthema's in je discipline(s);▪ een 'bewijs' dat je vraag nog niet onderzocht is;▪ 'bewijzen' dat je onderzoek van belang is voor je vakgebied(en);▪ ideeën over de manier waarop je onderwerpen in je vraag kunt operationaliseren of uitsplitsen;▪ ideeën over de manier waarop je de centrale vraag kunt uitsplitsen in deelvragen;▪ ideeën over geschikte methodes;▪ ideeën over de opbouw van de tekst.	<ul style="list-style-type: none">▪ naast overzichtsartikelen ook onderzoeksverslagen;▪ selectief lezen: alleen uit de artikelen halen wat direct aansluit op je (leer)behoefte (vgl. linkerkolom);▪ informatie meteen ordenen in de elementen van je plan.

FASE 3 Het onderzoek uitvoeren

Algemene doelen: (1) details van het onderzoek plannen en (2) antwoorden vinden op gestelde vragen

Doel: wat moet het opleveren?	Materiaal en aanpak
(1) <ul style="list-style-type: none">▪ hypothesen die in het onderzoek getoetst kunnen worden;▪ modellen waarmee het te onderzoeken verschijnsel geanalyseerd kan worden. (2) <ul style="list-style-type: none">▪ antwoorden op de onderzoeks(deel)vragen;▪ interpretaties van die antwoorden.	<ul style="list-style-type: none">▪ artikelen die zeer specifiek informatie geven over (aspecten) van de onderzoeksvraag;▪ selectief lezen: alleen uit de artikelen halen wat direct aansluit op je (leer)behoefte (vgl. linkerkolom);▪ informatie meteen ordenen:<ul style="list-style-type: none">• als elementen van je onderzoeksplan;• als antwoorden op je deel(deel)vragen.▪ literatuur gebruiken om de door jou gevonden data te evalueren of te verklaren.

Fase 4 Het onderzoek rapporteren (vergelijk hoofdstuk 7 en 8)

Algemeen

Als we ervan uitgaan dat je pas aan je tekst gaat werken als je de gegevens hebt verzameld, geordend en geanalyseerd (geïnterpreteerd), dan hoef je in de schrijffase nauwelijks meer te lezen. Misschien nog eens een voorbeeldwerkstuk om ideeën te krijgen over hoe jouw tekst eruit kan zien.

Het kan wel gebeuren dat je er tijdens het schrijven achterkomt dat je nog onvoldoende kennis paraat hebt. In dat geval kan bijlezen nodig zijn.

Doel: wat moet het opleveren?	Materiaal en aanpak
<ul style="list-style-type: none">▪ precieze informatie als bouwstenen voor de tekst	<ul style="list-style-type: none">▪ artikelen die zeer specifiek de hiaten vullen in wat je allemaal verzameld hebt;▪ heel gedisciplineerd binnen de grenzen van je onderwerp blijven;▪ lezen en schrijven goed gescheiden houden om te voorkomen dat je tekst een aaneenschakeling van citaten wordt.